

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

תוכן עניינים

- א. אמר אחד מן העדים יש לי ללמד עליו זכות מניין שאין שומעין לו תלמוד לומר עד אחד לא יענה מניין לאחד מן התלמידים שאמר יש לי ללמד עליו חובה מניין שאין שומעין לו תלמוד לומר אחד לא יענה בנפש למות.....2
- ב. דיני נפשות המלמד כו' ... לא שנו אלא בשעת משא ומתן אבל בשעת גמר דין מלמד זכות חוזר ומלמד חובה.....3
- ג. למחרת משכימין ובאין המוכה אומר ... אבל המלמד זכות אינו יכול לחזור וללמד חובה ... בשעת משא ומתן ... דנין אלו כנגד אלו עד שיראה אחד מן המחייבין דברי ... תנא אזכות קא מהדר אחובה לא קא מהדר.....4
- ד. אחד מן התלמידים שזיכה ומת רואין אותו כאילו חי ועומד.....5
- ה. שני סופרי הדיינים עומדין לפניהן אחד מן הימין ואחד מן השמאל וכותבין דברי המזכין ודברי המחייבין ... כדי שלא יאמרו שנים טעם אחד משני מקראות ... אין מונין להן אלא אחד.....6
- ו. אחת דבר אלהים שתיים זו שמעתי כי עז לאלהים מקרא אחד יוצא לכמה טעמים ואין טעם אחד יוצא מכמה.....6
- ז.כל הראוי לאשים אם עלה לא ירד.....8
- ח.הדם והנסכים ... ירדו.....8
- ט.מה כבשים ראויין אף כל ראוי.....8
- י.אפילו עולת העוף נמי.....9
- יא.דם יחשב לאיש ההוא דם שפך לרבות את הזורק.....9
- יב.דיני ממונות דנין ביום וכו' ... הא כיצד יום לתחלת דין לילה לגמר דין.....10
- יג. ריבים לנגעים מה נגעים ביום דכתיב וביום הראות בו אף ריבים ביום ומה נגעים שלא בסומין.....11

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

בסומין	שלא	ריבים	יד.אף
12.....			
טו.אף	נגעים	בקרובים	... שאפילו כהן אחד רואה את הנגעים
12.....			
טז.	אין רואין את הנגעים שחרית ובין הערבים ולא בתוך הבית ולא ביום המעונן מפני שכהה נראית עזה ולא בצהרים מפני שעזה נראית כהה.....		13.....
יז.	שלשה שנכנסו לבקר את החולה רצו כותבין רצו עושין דין שנים כותבין ואין עושין דין ... ביום אבל כלילה כותבין ואין עושין דין משום דהו להו עדים.....		13.....
יח.ואין	נעשה	עד	דיין
16.....			

דף לד.

א. אמר אחד מן העדים יש לי ללמד עליו זכות מניין שאין שומעין לו תלמוד לומר עד אחד לא יענה מניין לאחד מן התלמידים שאמר יש לי ללמד עליו חובה מניין שאין שומעין לו תלמוד לומר אחד לא יענה בנפש למות

כבר התבאר לעיל דף לג: כל עד שהעיד בדיני נפשות¹ אינו מורה בדין זה הנהרג, ולא ילמד עליו לא זכות ולא חובה, ואם אמר יש לי ללמד עליו זכות משתקין אותו שנאמר (במדבר לה פסוק ל) וְעַד אֶחָד לֹא יַעֲנֶה בְּנַפְשׁ לְמוֹת בֵּין לְזוֹת בֵּין לְחֻבָּה, ומהו זה שנאמר לְמוֹת כְּלוֹמַר עַד שֶׁהֵעִיד בְּנַפְשׁ לְמוֹת לֹא יַעֲנֶה דָּבָר אֲלֵא יַעֲיֵד וַיִּשְׁתּוֹק.

אבל בדיני ממונות יש לו ללמד עליו זכות או חובה, ובלבד שלא ימנה עם הדיינים ולא יעשה דיין, שאין עד נעשה דיין אפילו בדיני ממונות².

¹ רמב"ם הלכות עדות פרק ה הלכה ה

² כתבו התוס' דנראה דהיינו דוקא בעד שצריך להעיד בפיו דהא טעמא דאין עד נעשה דיין הוא משום דבעינן עדות שאתה יכול להזימה וכיון שהעדים בעצמן דנין לא ידונו לקבל הזמה על עדותן ומהאי טעמא אמרינן בירושלמי שקרובי הדיין פסולין להעיד כדלקמן פרק י"ד בהג"ה או כפירוש רשב"ם משום דבעינן שיעידו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדין היומי

מסכת סנהדרין

וכבר התבאר לעיל דף לב: שדיני ממונות³ הכל ראויין ללמד זכות או חובה בין הדיינים בין התלמידים, ודיני נפשות הכל מלמדין זכות ואפילו התלמידים, ואין מלמד חובה אלא הדיינים.

כיצד אמר אחד מן התלמידים⁴ בדיני נפשות יש לי ללמד עליו חובה משתקין אותו, אמר יש לי ללמד עליו זכות מעלין אותו עמהן לסנהדרין, כמו שיבואר להלן דף מ. אם יש ממש בדבריו שומעין לו ואינו יורד משם לעולם, ואם אין ממש בדבריו אינו יורד משם כל היום כולו, אפילו אמר הנדון עצמו יש לי ללמד על עצמי זכות שומעין לו ועולה למניין⁵, והוא שיהיה ממש בדבריו. וי"א⁶ שאינו עולה למנין אלא רק שומעין את דבריו ואין משתקין אותו.

ב. דיני נפשות המלמד נו' ... לא שנו אלא בשעת משא ומתן אבל בשעת גמר דין מלמד זכות חוזר ומלמד חובה

אחד מן הדיינים⁷ בדיני נפשות, או גלויות⁸, או מלקות, שהיה מן המזכין או מן המחייבין לא מפני שאמר דבר הנראה לו בדעתו אלא נטה אחר דברי חבריו⁹ הרי זה עובר בלא תעשה, ועל זה נאמר (שמות כג פסוק ב) וְלֹא

העדים בפני הדיינים כדאיתא פרק שבועת העדות ולא שיהו הם עצמם דיינים ומעמים האלו אין ענינם אלא בעד המעיד בפיו אבל מי שנתכוין להעיד וראה ואין צורך להעיד נעשה דיין לד"ה דליכא הני טעמי וכן כתב בס"ה. הג"מ שם

³ רמב"ם הלכות סנהדרין פרק יא הלכה א

⁴ שם פרק י הלכה ח

⁵ והקשה בלח"מ האידך עולה מן המנין הא אדם קרוב אצל עצמו וקרוב פסול לדון בגמר דין

⁶ רמב"ן סנהדרין לב ע"א ד"ה זו וחי' הר"ן שם לג ע"ב ד"ה והא

⁷ רמב"ם סנהדרין פ"י ה"א מנחת הינוך מצוה עז אות ב

⁸ ועיין תשובה מאהבה ח"א סי' קצד שהביא ראיה שדיינים אלו נוהגים אף בדיני גלויות ועיין חי' הר"ן סנהדרין לב ע"א שהקשה שכיון דכתיב משפט אחד יהיה לכם הוי ליה לאשווי דיני נפשות לדיני ממונות כמו שמשויים לענין דרישה וחקירה ותירץ דמשפט אחד הוא לעיקר הדין ולא להנהגת הדיינים

⁹ היינו שאע"ג ששמע טעם חבירו לחובה וישר בעיניו מחויב לחקור ולהעמיק בעצמו בכל פרטי הדין ואח"כ כששמע טעמי חבירו או יבטל דעתו לחבירו מפני שטעמי חבירו נראים לו יותר מטעמי עצמו או יתווכח עמו אם אין נראה לו טעמו ובדיני ממונות רשאי לבטל דעתו אם שמע והבין טעם חביר אף שלא חקר ועיין הדין בעצמו אבל אם אינו מבין כלל טעם חבירו אף בדיני ממונות אינו יכול לסמוך על דעת חבירו דזה הוי עיוות הדין (ערוה"ש חו"מ סי' יח סעי' ט)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדין היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

תענה על רב לנְטָת, מפני השמועה למדו שלא תאמר בשעת מנין די שאהיה כאיש פלוני אלא אמור מה שלפניך.

י"א¹⁰ שבכלל זה גם שלא ילך אחד מן הדיינים בדיני נפשות¹¹ אחר דעת דין אחד גדול, או אפילו אחר דעת הרוב, על צד שיאמינהו לחיוב או לזיכוי מבלי שיהיה הדבר מובן אצלו בשכלו, ואם הוא דין התלוי בגזירת הכתוב או מצד גזירה שוה או היקש שיהא יודע אותו הוא, ולא יסמוך ויבטח על אחד מן הדיינים, ולא על הרוב.

ובכלל לאו זה¹² שלא יחזור המלמד זכות בדיני נפשות או גלויות¹³ או מלקות ללמד חובה שנאמר ולא תענה על רב לנְטָת, במה דברים אמורים בשעת משא ומתן¹⁴, אבל בשעת גמר דין יש למלמד זכות לחזור ולהתמנות עם המחייבים. אם רואה שאין סברתו לזכות מתקיימת ואין משא פנים בדין.

ג. למחרת משנימין ובאין המזכה אומר ... אבל המלמד זכות

אינו יכול לחזור וללמד חובה ... בשעת משא ומתן ...

¹⁰ חינוך מצוה עז

¹¹ בשרשי המצוה כתב שם החינוך "המעם מפני שאפשר שמתוך כך יבא הדין כולו לפעמים על דעת אחד מהם, הבן הדבר כי כן הוא, ולא רצה השם יתברך למסור דין נפש לדעת אחד, אבל בדין ממון שניתן להשבון אין חוששין לכל זה, ואפילו לשלשה מוסרין אותו לכתחילה על סמך דאי אפשר דליכא בהו חד דגמיר" ועיין מנ"ח שם אות א שהקשה "דבר זה תמוה מאד לומר דבדיני ממונות יכולים הדיינים לסמוך על אחד אף שהוא אינו מבין, מצד הסברא ודאי הוי הטיית דין, והוא רשע וגם רוח, דאם יאמר האמת יוסיפו דיינים, כמבואר בשו"ע הו"מ סי' י"ח סעיף א' וב' ועוד שגם בדיני ממונות בגזילות וחבלות צריכים שלושה מומחים והר"מ כאן חשיב החילוקים בין דיני נפשות ובין דיני ממונות וחשיב שם הרבה חילוקים, ולא חשיב נמי דין זה, דבדיני נפשות אסור לסמוך על אחד ובדיני ממונות מותר לסמוך על אחד. על כרחק צריך לומר דודאי זה אסור בדיני ממונות ג"כ, והוי בכלל מטה דין אך בדיני נפשות כתבה התורה לאו זה ג"כ, שעובר עוד נוסף לכך על הלאו הזה, ובדיני ממונות אינו עובר על הלאו הזה, כי מחמת חומר דיני נפשות הרבתה התורה באזהרות, אבל באמת לענין הדין אסור בדיני ממונות ג"כ, והוי מטה דין ושוטה רשע וגם רוח" וכ"כ בערוה"ש הו"מ סי' יב סעי' ט.

¹² שם ה"ב ערוה"ש הו"מ סי' יח סעי' י

¹³ עיין צפנת פענח תנינא (מא ע"ג) שחקר היכא שפטרן הבע"ד מגלות מחמת שהוא בגדר קרוב למזיד ואז הדין שגואל הדם יכול להרגו עיין הל' רוצח פ"ז ה"ד ואח"כ חזרו בהם דהייב גלות א"כ שוב יהיה זה זכות רשום אין גואל הדם רשאי להרוג איך הדין אם מחזירים אותו או לאו

¹⁴ עיין מרגליות הים סנהדרין לד ע"א אות ד שהביא מאור הנעלם דעמא משום שיש לחוש פן ע"י שמלמד חובה ובשעת משא ומתן כל אחד נותן טעם לדבריו יסמוך גם אחר על טעמו ויחזור מהזכות אבל בשעת גמר דין שכבר אין נותנים טעם לדבריהם יכול להמנות לחובה שתו אין חשש זה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדין היומי

מסכת סנהדרין

דנין אלו כנגד אלו עד שיראה אחד מן המחייבין דברי ...

תנא אזכות קא מהדר אחובה לא קא מהדר

להלן דף מ. יתבאר בעזה"ת שכשדנים¹⁵ דיני נפשות גלויות או מלקות, אחר שקיבלו העדים ונמצאו דברי כל העדים מכוונים פותחין לזכות כמו התבאר לעיל דף לב: ואומרים¹⁶, אם לא עשית דבר זה שהעידו בו עליך, אל תירא מדבריהם וכן אומרים¹⁷ בינם לבין עצמם וכי אפשר שזה הרג את הנפש? ודנין אותו, אם מצאו לו זכות פטרוהו, ואם לא מצאו לו זכות אוסרין אותו עד למחר, ובו ביום מזדווגין הסנהדרין זוגות זוגות לעיין בדינו, וממעטין במאכל ואין שותין יין כל אותו היום, ונושאים בדבר כל הלילה כל אחד ואחד עם זוג שלו או עם עצמו בביתו, ולמחרת משכימין לבית דין, המזכה אומר אני הוא המזכה ומזכה אני במקומי והמחייב אומר אני הוא המחייב ומחייב אני במקומי או חזרתי בי ואני מזכה, ואם טעו בדבר ולא ידעו מי הם שחייבו או זיכו מטעם אחד שאינן נחשבין אלא כאחד.

ד. אחד מן התלמידים שזיכה ומת רואין אותו כאילו חי ועומד

תלמיד שהיה¹⁸ מזכה ומת, רואין אותו כאילו הוא מזכה במקומו¹⁹.

¹⁵ רמב"ם הלכות סנהדרין פרק יב הלכה ג

¹⁶ מבואר הגה"כ דא"ל אי לא קטלת בו/ אבל אח"ז בשעת מו"מ כ"א יכול לומר הנראה בעיניו אף לחוב ועוד אם כ"א י"ל זכות בתחלת דבריו אם כן לא יוכל ללמוד חוב כמבואר לעיל דהמלמד זכות וכו' והיאך משכחת לה בשעת מו"מ שיהיו מחייבים אם לא שעברו על הלאו אך באמת גזה"כ שיאמרו לו כמבואר בש"ס ור"מ אבל בשעת מו"מ כ"א רשאי לומר מה שנראה בדעתו כנ"פ. מנ"ח שם ג וכן מוכח שהרי לרב אשי הדין של פותחין הוא לומר כל מי שיודע לו זכות יבא וילמד עליו וזה הרי משנה מפורשת להלן דף מג. "יצא ליסקל וברזו יוצא לפניו איש פלוני בן פלוני יוצא ליסקל על שעבר עבירה פלונית ופלוני ופלוני עדיו כל מי שיודע לו זכות יבא וילמד עליו" ועל כרחק שהכא בתחילת דין והתם לאחר שיצא כבר ליסקל.

¹⁷ ערוה"ש חו"מ סי' יח סעי' י בשם הירושלמי

¹⁸ רמב"ם שם הלכה ג

¹⁹ וע"כ היו ממנין אחר במקומו כדי שיגמר הדין בב"ד שקול של כ"ג והמת המזכה מצטרף עם המזכים ואין המת המחייב מצטרף עם המחייבים. רדב"ז שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדין היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

אמר אחד²⁰ יש לי ללמד עליו זכות, ונשתתק או מת קודם שילמד זכות ויאמר מאי זה טעם מזכה, הרי הוא כמי שאינו²¹.

ה. שני סופרי הדיינין עומדין לפניו אחד מן הימין ואחד מן השמאל וכותבין דברי המזכין ודברי המחייבין ... כדי שלא יאמרו שנים טעם אחד משני מקראות ... אין מונין להן אלא אחד

שנים²² שאמרו טעם אחד²³ משני מקראות אין נמנין אלא כאחד²⁴.

לפיכך טעו הדיינים בדבר²⁵ ולא ידעו מי הם שחייבו, או זיכו מטעם אחד שאינן נחשבין אלא כאחד, הרי סופרי הדיינין מזכירין אותן שהרי כותבין טעם של כל אחד ואחד

ו. אחת דבר אלהים שתיים זו שמעתי כי עז לאלהים מקרא אחד יוצא לכמה טעמים ואין טעם אחד יוצא מכמה

בכל דיני תורה אם היה יחיד נגד רבים²⁶, הולכים אחר רבים בכל מקום ואפילו אין הרבים מסכימים מטעם אחד, אלא כל אחד יש לו טעם בפני

²⁰ שם הלכה ד

²¹ ועיין ערו"ג סנהדרין מג ע"א ד"ה אמר שהקשה דבגמ' הוא איבעיא דלא איפשטא והוי ליה למיזל לקולא ולראותו כאילו מזכה ועיין מנ"ח שם אות ה שכתב שלרמב"ם היתה גירסא אחרת בגמ'

²² רמב"ם הלכות סנהדרין פרק י הלכה ה

²³ בגירסא לפנינו כתב אפילו ועיין כס"מ ועיין בגמ' שם שהשיגו על דבריו ומחקו תיבת אפילו ועיין בדברי הש"ך מובא להלן.

²⁴ כדפירש"י [שם ד"ה אין מונין] משום דודאי חד מהני קראי לאו להכי אתא, כדקיימא לן לא נכתבו שני מקראות לטעם אחד, הילכך חדא מינייהו מטעי טעי, עכ"ל. והיינו דוקא במקרא, אבל במשנה וש"ס ופוסקים לא שייך האי מילתא, דכמה פעמים אשכחן דין אחד מטעם אחד מפורש במקומות הרבה. ש"ך חו"מ כה יט

²⁵ רמב"ם הלכות סנהדרין פרק יב הלכה ג

²⁶ ברמ"א חו"מ כה ב כתב "וכן אם היה יחיד נגד רבים, הולכים אחר רבים בכל מקום (רשב"א סימן רנ"ג), ואפילו אין הרבים מסכימים מטעם אחד, אלא כל אחד יש לו טעם בפני עצמו, הואיל והם מסכימים לענין הדין נקראו רבים ואולינן בתרייהו (מהרי"ק שורש צ"ד)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

עצמו, כשהרבים לפנינו, הואיל והם מסכימים לענין הדין נקראו רבים ואולינן בתרייהו²⁷.

אולם באיסור דאורייתא²⁸ כשבאים להתיר דין שאנו מסופקים בו מתוך החיבורים לא אולינן בתר רבים אם מסכימים להקל משני טעמים, חיישינן שמא בזה העיקר כאותו פוסק דמחמיר ובאידיך מילתא העיקר כפוסק השני, דמחמיר,

²⁷ ועיי' בש"ך שם יט כתב כשהרבים לפנינו פשיטא דאולינן בתרייהו אף על גב שאין מסכימים מטעם אחד, דלא אשכחן בשום דוכתא דסנהדרין או דיינים צריכין הרבים לומר טעם אחד, והכי משמע נמי בפרק אחד דיני ממונות [דף ל"ד ע"א], דאמרינן התם ת"ש שני סופרי הדיינים כותבים ... אמר אביי דאמר קרא [תהלים ס"ב י"ב] אחת דבר אלהים שנים זו שמעתי, מקרא אחד יוצא לכמה טעמים ואין טעם אחד יוצא מכמה מקראות. אלמא דאם אמרו שני טעמים בכל ענין אולינן בתרייהו, דאל"כ ה"ל לשנויי, לא כדי שלא יאמרו שנים שני טעמים. ועוד, דהא קאמר אביי מקרא אחד יוצא לכמה טעמים כו'. והא דאין אומרים שנים טעם אחד משני מקראות, היינו כדפירש"י [שם ד"ה אין מונין] משום דודאי חד מהני קראי לאו להכי אתא, כדקיימא לן לא נכתבו שני מקראות לטעם אחד, הילכך חדא מינייהו מטעי טעי, עכ"ל. [אח"כ ראיתי בהגהת אשיר"י פרק אחד ד"מ [ס"ה ה'] כתב ג"כ להדיא כדברי וז"ל, ג' שישבו בדין ושנים מוכין ואחד מחייב או שנים מחייבין ואחד מוכה, ואמנם שנים חלוקין זה על זה ואין ראיתו של זה נראה לחבירו כלל, וכן של זה לחבירו, נראה בעיני כיון ששניהם שוים בזכות או בחובה הוה להו רבים, וראיה כתוב באורך. מא"י, עכ"ל. ואולי כיון לראיה שכתבתי. ונראה דהאי דינא דאין שנים אומרים טעם אחד משני מקראות שייך נמי האידנא. מיהו היינו דוקא במקרא, אבל במשנה וש"ס ופוסקים לא שייך האי מילתא, דכמה פעמים אשכחן דין אחד מטעם אחד מפורש במקומות הרבה, והרמב"ם פ"י מה' סנהדרין [ה"ה] כתב וז"ל, שנים שאמרו טעם אחד אפילו משני מקראות אין נמנין אלא אחד, ע"כ. והביא שם בכסף משנה דברי הש"ס ופירש"י דלעיל, וכתב וז"ל, ומ"ש רבינו אפילו משני מקראות, כלומר לא מיבעיא אם הם ממקרא אחד דלא חשיבי אלא כחד, אלא אפילו אמרו שניהם טעם אחד משני מקראות, לא חשיבי אלא כחד מהטעם שכתבתי, ובזה אין מקום למה שהשיג הרמ"ך, עכ"ל. ודבריו תמוהין, דאדרבה מהטעם שהביא משום דודאי חד מינייהו מיטעי טעי דקי"ל דלא נכתבו שני מקראות לטעם אחד, מבואר דאם הם ממקרא אחד נחשבים לשנים, ותימה היאך יעלה על דעת לחושבם רק אחד, וכי אם יאמר אחד מסנהדרין פלוני זה חייב מיתה שעבר על לא תרצח ואמר גם השני וכן השלישי כמוהו עד שהרבים מסכימים כן, הא ודאי קטלינן ליה שרובם מחייבים ממקרא אחד. ועוד תימה, וכי סנהדרין גדולה לא ידונו ע"פ הרוב עד שימצא לדין אחד ל"ו טעמים. אלא הדבר פשוט דתיבת "אפילו" בהרמב"ם ט"ס הוא, וכך צ"ל שנים שאמרו טעם אחד משני מקראות כו'.

²⁸ ובספרי שפתי כהן ביו"ד סימן רמ"ב [בהנהגות איסור והיתר] העליתי דבאיסור דאורייתא לא אולינן בתר רבים אם מסכימים להקל משני טעמים, ע"ש. מיהו נראה דהיינו דוקא כשבאנו להתיר דין שאנו מסופקים בו מתוך החיבורים, הלכך כיון שאין הרבים לפנינו חיישינן שמא בזה העיקר כאותו פוסק דמחמיר ובאידיך מילתא העיקר כפוסק השני דמחמיר, אבל כשהרבים לפנינו פשיטא דאולינן בתרייהו אף על גב שאין מסכימים מטעם אחד, דלא אשכחן בשום דוכתא דסנהדרין או דיינים צריכין הרבים לומר טעם אחד. ש"ך שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

לפיכך ג' שישבו בדין ושנים מזכין ואחד מחייב או שנים מחייבין ואחד מזכה, ואמנם שנים חלוקין זה על זה ואין ראיתו של זה נראה לחבירו כלל, וכן של זה לחבירו, כיון ששניהם שוים בזכות או בחובה הוה להו רבים.

ז. כל הראוי לאשים אם עלה לא ירד

זבחים²⁹ שחוטים שעלו לגבי המזבח³⁰, מפשיטין ומנתחין במקומן ומוריד הקרבים ומדיחין במים וחוזר ומעלה אותן ומוריד את העור ואת הבשר ונותנו לבעלים וחוזר ומקטיר את השאר, ומפני מה לא יוריד הכל אלא יפשיט וינתח בראש המזבח, שכל הראוי לאשים אם עלה לראש המזבח לא ירד, שנאמר (שמות כט פסוק לז) **כָּל הַנִּגַּע בַּמִּזְבֵּחַ יִקְדָּשׁ**, יכול אף על פי שאינו ראוי, תלמוד לומר (ויקרא ו פסוק ב) **הוּא הָעֹלָה עַל מוֹקְדָה**, מה עולה שהיא ראויה לאשים אם עלתה לא תרד אף כל הראוי לאשים אם עלה לא ירד.

ח. הדם והנסכים ... ירדו

הזבח הפסול³¹ והנסכים הפסולים שעלו למזבח, הזבח לא ירד כמו שביארנו מפני שהוא ראוי לאשים, והנסכים ירדו, וכן נסכים הבאים בפני עצמן שנפסלו ועלו ירדו.

דף לד:

ט. מה נבשים ראויין אף כל ראוי

מזבח הפנימי³² מקדש פסולים³³ בין ראויין לו בין שאינן ראויין לו, אבל מזבח החיצון אינו מקדש אלא פסולין הראויין לו.

²⁹ רמב"ם הלכות פסולי המוקדשין פרק ג הלכה ג

³⁰ נסתפקתי בבמה אם מקדש פסולים או לא או"ש שם ועיי"ש מה שפשט

³¹ שם הלכה יד

³² שם הלכה יח

³³ בפרק שני דזבחים (דף כ"ז:) ויהיבו טעמא בגמרא משום דמזבח הפנימי כלי שרת ופירש"י שהוא כלי שרת ונמשח עם המשכן. כס"מ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

כיצד מזבח החיצון שעלו לו זבחים שנפסלו לא ירדו, עלתה לו קטרת זרה תרד שאין הקטרת זרה ראויה למזבח החיצון.

אבל מזבח הפנימי שעלה לו קומץ מנחה בין כשר בין פסול לא ירד וכן כל כיוצא בזה.

כשם שהמזבח מקדש את הראוי לו כך הכבש ושאר כלי השרת³⁴ מקדשין את הראוי להם שהרי נאמר בכלים (שמות ל פסוק כט) כָּל הַנִּזְעֶה בָּהֶם יִקְדָּשׁ, משיגיע לכבש דבר הראוי לו לא ירד ואף על פי שנפסל, וכן כשיגיע לכלי שרת כל דבר הראוי לו מתקדש ולא יפרה לעולם ואף על פי שנפסל.

י. אפילו עולת העוף נמי

עוף שמלקו³⁵ זר ועלה לא ירד, וקומץ המנחה שקמצו זר ועלה ירד, זה כאילו לא נתקדש כלל אף על פי שזה פסול וזה פסול, ואחד הזר ואחד שאר הפסולים.

יא. דם יחשב לאיש ההוא דם שפך לרבות את הזורק

המקריב קרבן³⁶ חוץ לעזרה ביטל מצות עשה שנאמר (דברים יב פסוק יד) **כִּי אִם בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' בְּאַחַד שְׁבָטֶיךָ שָׁם תַּעֲלֶה עֹלֹתֶיךָ וְשָׁם תַּעֲשֶׂה כֹל אֲשֶׁר אֶנְכִי מְצַוֶּךָ. וְעָבַר עָלַי לֹא תַעֲשֶׂה שְׁנֵאמַר (שם פסוק יג) הַשָּׁמֶר לָךְ פֶּן תַּעֲלֶה עֹלֹתֶיךָ בְּכָל מְקוֹם אֲשֶׁר תִּרְאֶה.**

הקריב במוזד³⁷ חייב כרת, שנאמר (ויקרא יז פסוק ח ט) **אֲשֶׁר יַעֲלֶה עֹלָה אוֹ זֶבֶח. וְאֵל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יִבְיָאֲנוּ לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ לְה' וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא**

³⁴ דע דהא דקיי"ל דכלי שרת מקדשין כל דבר הראוי להם מ"מ כל דבר שיש לו שיעור ונתן בכלי שרת יותר מכשיעור לא נתקדש כלל, זה מתבאר בסוגיא דס"פ לולב וערבה (דף מ"ט) דפריך בגמ' ואמאי נייתי במקודשת ואמר זעירי אין שיעור למים כו' משמע דאם היה שיעור למים אינם ראויים לכלי ואין הכלי מקדשן וכמו שפירש"י שם וחזקיה ורבי ינאי כולם מודים בדין זה כמבואר שם. מ"מ שם

³⁵ רמב"ם שם הלכה טו

³⁶ רמב"ם פי"ח מהל' מעשה הקרבנות ה"ב

³⁷ שם ובפי"ט מהל' בסנהדרין ה"א אות יח

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

מעפיו. היו עדים והתראה חייב מלקות, ואם הקריב בשוגג מביא חטאת קבועה³⁸.

אינו חייב אלא³⁹ על העלאת דבר הראוי לאישים או למזבח, כגון העולה שנאמר **אֲשֶׁר יַעֲלֶה עִלָּהּ**, מה עולה שראויה לאישים אף כל שראוי לאישים הוא שחייבין על העלאתו בחוץ. (שם ה"ב). אבל על בדק הבית פטור⁴⁰.

מכאן אמרו חכמים, הזורק את הדם בכלי שרת, או המקטיר אברי עולה, או אימורין או קומץ או לבונה או קטורת או מנחת כהנים או מנחת נסכים או המנסך שלושת לוגין יין ואפילו שלא בכלי שרת⁴¹, או שלושת לוגין מים בחג הסוכות⁴², ואפילו שלא בכלי שרת בחוץ חייב, שנאמר **לֹא יִבְיָאוּ לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ – כָּל הַמֵּתְקַבֵּל בַּפְּנִים**, חייבין עליו בחוץ.

אבל הזורק⁴³ שיירי הדם בחוץ, אפילו שיירי דמים הפנימיים פטור. שזריקת שיירי הדם שיירי מצוה הם ואינן מעכבין. וכן המנסך מים או יין פחות משלושה לוגין בחוץ פטור, בין בשאר ימי השנה בין בחג, הואיל וחסר השיעור, הרי אינן ראויין להתקבל בפנים.

י. דיני ממונות דנין ביום וכו' ... הא כיצד יום לתחלת דין לילה לגמר דין

³⁸ בגמ' זבחים קח ע"ב ממעמינן הוא פרט לשוגג אנוס וכו' שאינו חייב כרת. ועיי"ש בתוד"ה שוגג אנוס שהקשו למה לי קרא למעוטי הרי שוגג הוא ולמה יתחייב כרת, ותירצו "ס"ד אמינא אי לא מייתי קרבן ליהוי בכרת דהא לאחר הבאת קרבן דוקא כתיב ונסלח לו". משמע שבשאר חייבי כריתות אם לא הביא קרבן חייב כרת.

³⁹ רמב"ם שם הלכה ב

⁴⁰ ליקומי הלכות שם קיג [דפו"י עב ע"ב] בתורת הקדשים אות ז

⁴¹ שם ה"ג ליקומי הלכות שם קיא [ע"א בדפו"י תורת הקדשים אות ה

⁴² אבל בשמיני עצרת ובשאר ימות השנה פטור. (ליקוט הלכות זבחים ע"א בדפו"י תורת הקדשים אות ד וכס"מ).

⁴³ שם הלכה ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

אין⁴⁴ דנין בלילה בתחלת דין⁴⁵, אבל אם התחילו לדון דיני ממונות ביום, גומרין בלילה⁴⁶. וי"א⁴⁷ שאם עברו ודנו בלילה, דיניהם דין⁴⁸.

אם נתרצו שני הצדדים לדונם בלילה מותר לדונם⁴⁹, דלא גרע מקיבלו עליהם קרוב או פסול וכו', ומשום הכי נוהגין לעת עתה להקל לדון תחילת דין בלילה, דמאחר שבא לדין כששולחין אחריו הוזה ליה כקיבלוהו.

יג. ריבים לנגעים מה נגעים ביום דכתיב וכיום הראות בו אף ריבים ביום ומה נגעים שלא בסומין

אין רואין⁵⁰ את הנגעים אלא ביום בין להסגיר בין להחליט בין לפטור, שהרי בכל הענין הוא אומר (ויקרא יג פסוק יד) וּבַיּוֹם הֵרְאוּת בּוֹ בְּשָׂר חַי יִטְמָא.

⁴⁴ שו"ע ונו"כ הו"מ ה ב

⁴⁵ חז"ל למדו כן מדכתיב ביום הנחילו את בניו דוקא ביום וכתיב ושפטו בכל עת אף בלילה חד לתחילת דין וחד לגמר דין. ולא מיבעיא לדבר שצריך קבלת עדות שצריך בי"ד חשוב אלא כל הדינים כן הוא שנאמר כל ריב וכל נגע מקיש ריבים לנגעים, ואפי' דבר שאין בו ריב כמו הפלת גורלות נמי צריך ביום, ואפי' ביום אין דנין עפ"י ראיתן בלילה דאין להם דין בי"ד בלילה. מאזנל"מ שם

⁴⁶ ילפינן מקראי, וז"ל, רבא רמי כתיב [שמות י"ח כ"ב] ושפטו את העם בכל עת, וכתיב [דברים כ"א ט"ז] והיה ביום הנחילו את בניו [משפט נחלות דהיינו דיני ממונות ביום, רש"י] הא כיצד יום לתחילת דין לילה לגמר דין. פירש רש"י דעיקר משפט היינו גמר דין, ואפילו לתוספות [שם ד"ה יום] דכתבו דעיקר משפט תחילת דין, מודו דההיא דכתיב ושפטו בכל עת אנמר דין קאי, ועיין פרישה [סעיף ו'], שם כתבתי במאי פליגי שם תוספות ארש"י, ולכאורה היה נראה לומר דהיינו טעמא משום דלקמן בסימן ז' כתבו הטור [סעיף ד'] והמחבר [סעיף ב'] דסומא באחת מעיניו כשר לדון אפילו תחילת דין משום דיכול לראות, ובסומא בשתי עיניו פסול משום דהוה אצלו לילה אפילו ביום, ואם כן נאמר דהוה הדין איפכא, דכשמדליק נרות בלילה ויכול לראות ולהכיר בני אדם, מותר לדון אפילו בתחילת דין בלילה. ודומה לזה מצאתי בקובץ ישן נושן דאין קונין בקנין סודר בלילה אלא לאור הנר או לאור הלבנה [כדין שיכירו העדים היטב מי הוא הקונה והמקנה, וגם אמרו [יומא ע"ד ע"ב] מאן דאית ליה סעודתא [לא] ליכליה [אלא] ביממא, [הטעם הוא] משום דאמרו סומא אינו שבע. ואי מדליק נרות בלילה לית לן בה. [וא"ס] כן [גם בכאן] נראה לי להלכה ולא למעשה לכפותו לדון בלילה אף שהנרות דולקות, כי לא מצאתי חילוק זה בשום אחד מהפוסקים. סמ"ע שם ז

⁴⁷ רמ"א שם

⁴⁸ אבל אם קיבלו עדות בלילה אין דנין על פי אותה עדות לכולי עלמא דהוי כתחילה. סמ"ע [סק"ה, או"ת אורים סק"ט]. ועיין נתיה"מ ביאורים סק"ב דהקבלת עדות שקיבלו בלילה הוא פסול לגמרי, ואפילו בדעבד שכבר דנו עליו לא מהני וצריך לקבל עדות מחדש

⁴⁹ וכך כתב מור"ם לקמן סימן כ"ח סעיף כ"ד לענין קבלת עדות בלילה, עיין שם והוא מדברי רשב"א [בשו"ת ח"ו סי' ר' וח"ו סי' תס"ז], סמ"ע ז

⁵⁰ רמב"ם הלכות טומאת צרעת פרק ט הלכה ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

חלל פסול⁵¹ לראיית נגעים שנאמר (שם פסוק ב) אַל אֶחָד מִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים
בכהונתם אבל בעלי מומין כשירים לראיית נגעים ובלבד שלא יהיה סומא
ואפילו באחת מעיניו, ואפילו כהן שכחה מאור עיניו⁵², לא יראה את הנגעים
שנאמר (שם פסוק יב) לְכֹל מִרְאֵה עֵינֵי הַכֹּהֵן.

יד. אף ריבים שלא בסומין

דיינים אם⁵³ היה כל אחד מהם סומא באחת מעיניו, כשר אפילו בתחלת
דין⁵⁴. אבל הסומא בשתי עיניו פסול. דסומא אצלו לילה ופסול מן התורה⁵⁵,
ואף דיעבד אם דן אין דינו דין, ולא כ"א⁵⁶ דדינו דין. ונ"ל דאם קבלו רוב
הצבור לסומא בב' עיניו לדיין יכול לדון אף בכפיה.

טו. אף נגעים ... בקרובים ... שאפילו כהן אחד רואה את הנגעים

⁵¹ שם הלכה ה

⁵² "ל דאפילו ע"י משקפים שלובש על עינו אסור לראות את הנגע. שערי שמים שם

⁵³ שו"ע ונו"כ הו"מ ז ב

⁵⁴ ובפרישה [סעיף ד'] כתבתי הטעם בשם הרא"ש דכיון דכל העולם גומרים בלילה, וסומא באחת מעיניו חזא
טפי ביום, משום הכי דן אפילו בתחילת דין סמ"ע שם ו

⁵⁵ ובעיר שושן [סעיף ג'] יליף דסומא בשתי עיניו פסול מדאיתקש דינים לנגעים. ולא דק, דהא בפרק אחד דיני
ממונות [דרף ל"ד ע"ב] קאמר דההיא משנה יחידאה היא ולית הלכתא כוותיה, ומאן דמפיק מהא הקישא ס"ל
דאפילו סומא באחת מעיניו פסול, עיין שם. ועוד נדחק בעיר שושן [שם] בהכשירו דסומא באחת מעיניו, ותלה
תניא בדלא תניא, וכתבתיהו בהשגות, ע"ש. סמ"ע שם ז, ויש נפ"מ אם היה שפוי בעת תחילת דין ונסמא קודם
גמר דין, דלדעת הסמ"ע כשר לגמור הדין, דאף בלילה גמר דין כשר, אבל לדעת העיר שושן פסול הוא אפילו
לגמ"ד מגזירת הכתוב, ועיין בתומים (סק"ב) שחוקתי דברי העיר שושן שיותר נראים מדברי הסמ"ע ובדקדוק
כתבו, ע"ש. אורים ו

⁵⁶ ש"ך בב שהביא הב"ח שהכשיר בדיעבד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

הכל כשירין לראות את הנגעים, אפילו קרובים⁵⁷ וכל הנגעים אדם רואה אותן חוץ מנגעי עצמו. אף על פי שהכל⁵⁸ כשירין לראות נגעים⁵⁹, הטומאה והטהרה תלויה בכהן, כיצד כהן שאינו יודע לראות החכם רואה ואומר לו אמור טמא והכהן אומר טמא, אמור טהור והכהן אומר טהור, הסגירו והוא מסגירו, שנאמר (דברים כא פסוק ה) וְעַל פִּיהֶם יִהְיֶה כָּל רִיב וְכָל נִגְעַ.

ואפילו היה הכהן קטן או שוטה, החכם אומר לו והוא מחליט או פוטר או סוגר, בד"א כשהיה הכהן סומך על דברי החכם, אבל אם היה הכהן רואה וסומך על עצמו אסור לו לראות נגע מכל נגעים עד שיורנו רבו ויהיה בקי בכל הנגעים ובשמותיהן בנגעי אדם כולם ובנגעי בגדים ובנגעי בתים.

טז. איז רואין את הנגעים שחרית ובין הערבים ולא בתוך הבית ולא ביום המעונן מפני שכהן נראית עזה ולא בצהרים מפני שעזה נראית כהה

ואין רואין לא בשחרית⁶⁰ ולא בין הערבים ולא בתוך הבית ולא ביום המעונן לפי שכהה נראית עזה, ולא בצהרים לפי שעזה נראית כהה, אימתי רואין אותן בשעה רביעית ובהמישית ובשמינית ובתשיעית, בין נגעי אדם בין נגעי בגדים ובתים.

יז. שלשה שנכנסו לבקר את החולה רצו כותבין רצו עושין דין שנים כותבין ואין עושין דין ... ביום אבל בלילה כותבין ואין עושין דין משום דהוה להו עדים

⁵⁷ תומים ה'ג, וכן כתב רבינו ז"ל בפירוש המשנה במס' נגעים סוף פרק ג' שאין הלכה כר"מ דאמר אף לא נגעי קרובים, וכן מבואר עוד מדבריו בחבורו בפ"ט מהלכות טומאת צרעת. סדר משנה הלכות סנהדרין פרק ג הלכה ג

⁵⁸ רמב"ם הלכות טומאת צרעת פרק ט הלכה א ב

⁵⁹ פשט הלשון מוכח לנפשיה דבין ישראל בין כהן ולוי כולם כשרים לראיה אמנם בגמר הדין שהיא הטומאה והטהרה תלויה בכהן דוקא והכי משמע מלישנא דמתני' הכל כשרים לראות את הנגעים אלא שהטומאה והטהרה בידי כהן. מעשה רקח שם

⁶⁰ רמב"ם הלכות טומאת צרעת פרק ט הלכה ו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת סנהדרין

כבר התבאר במסכת ב"ב דף קיג: כתיב בפרשת נחלות (במדבר כז פסוק יא) וְהִיְתָה לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְחֻקַּת מִשְׁפָּט וְגו', ואמרו חז"ל קרא הכתוב כל דיני נחלות להיות חקת משפט, לומר שאותם העומדים שם כשאדם מנחיל את נכסיו הם יהיו הדיינים, כלומר אותם ששמעו הצוואה מפי החולה בשעה שמצוה ומחלק נכסיו, בין לבניו בין לאחרים שהם יורשיו בין ריבה לאחד ומיעט לאחד בין השוה אותם, אם אותם השומעים הם שלשה שראויים להיות בית דין, אם ירצו יכתבו דברי הצוואה בתורת עדות ויניחו אחרים לדון עליהם ואם יארע דבר ספק בצוואה, ישלחו כתיבתן לפני שלשה דיינים והן ידונו ביניהם על פי כתב הצוואה⁶¹. ואם ירצו יכולין הם להיות דיינים⁶² עליהם⁶³ להחזיק את כל אחד במה שעוה לו החולה ולדון בכל דברי ספק שנפל בצוואה⁶⁴, ואין אחד מן היורשים או מן המקבלים יכולין לומר לפני בית דין אחר אני רוצה לילך כי התורה עשאה את אלו לדיינים, לא שנא אם שלה החולה לקבצם לשמוע הצוואה, לא שנא אם באו אלו מאליהם

⁶¹ סמ"ע שם ב

⁶² וכתב הכ"מ שם אף על גב דבעינן הגדת עדים חוץ מקידוש החדש דכתיב כזה ראה וקדש וקיום שמרו דרבנן תירץ הריטב"א דמה שעוה בפניהם חשוב הגדת עדים דהודאת בעל דין כק' עדים. באה"ג שם ב

⁶³ רמ"א ולבוש רנ"ג א

⁶⁴ ברשב"ם נראה שמפרש כאן בסוגיא הך ברייתא דאורעה כל הפרשה להיות דין דאיירי בחלוקת נחלה הבאה ממילא בלא צוואה, והך דרב יהודה איירי בחלוקה הבאה מכח צוואה, ובשניהם עיקר החידוש דדין הוא בענין שומת החלוקה. והתוס' הביאו מר"י דה"ק אורעה כל הפרשה להיות דין לענין שעל כרחם של בני נעשים דיינים אותם העומדים שם בשעת צוואה ועושים דין, ולא מצי האי למימר איני רוצה לדון בפניכם אלא לפני ב"ד הגדול או לפני ב"ד חשוב שבעירי, אלא ע"כ מקבל אותן כדיינים, ונראה מדברי התוס' דגם הא דאמר אורעה כל הפרשה וכו' איירי בדיני נחלות שמכח צוואה, ולא איירי כלל בנחלות בירושה דממילא, דלשיטתם עיקר החידוש בדין נחלות הוא מי יטול וכמה יטול, ולא בשעת החלוקה, ודבר זה אינו צריך דין, שהרי התורה סידרה דיני ירושה מי יירש וכמה, עוד כתב הרשב"ם דהני מילי דאם רצו עושין דין, דמשמע שאפילו החולה אינו יכול לחזור, כגון במתנת שכ"מ במקצת ובקנין, אבל בלא קנין, כיון שיכול לחזור אין עושין דין, שאין לדיינים לעשות דין בדבר שאפשר להתבטל, ואם דנו אין דיניהם דין, דעדיין לא קנו עד שימות האב שמא יחזור והתוס' כתבו דלא מיירי במתנת שכ"מ, דהא לא הוו דבריו ככתובין ומסורין אלא מדרבנן (ולא איצטריך קרא למילתא דרבנן), אלא מיירי כשנותן בקנין נמור במתנת בריא מעכשיו אם ימות, וקרי ליה נחלה לפי שהוא בעין נחלה שאינו קונה אלא לאחר מיתה, והרא"ש כתב שאם רצו עושים דין כאילו צוה מתחלה שיהיו אלה ב"ד על דבריו לכל דבר ודבר שיסתפק אדם בלשון הצוואה, ואין אחד מן היורשים יכול לערער ולומר לב"ד הגדול קאזילנא וכו', ולהכי נקט ג' שנכנסו לבקר את החולה, דלא מיבעיא אם צוה החולה שיבאו ג' ויצוה בפניהם דאיכא למימר לפיכך צוה שיבואו שלשה כדי שיהיו דיינים על צוואתו וכו', אלא אפילו נכנסו מעצמן נעשו דיינים, וכתב הרא"ש בשם הר"י יונה דה"ה במצוה ליתן לאחרים שאינם ראויים ליורשו הדין כן שנעשו דיינים, כיון דאמרו רבנן דברי שכ"מ ככתובין ומסורין דמי, וכירושה שוויה רבנן ואינה חלה אלא לאחר מיתה בעין ירושה, וכל דתקון רבנן בעין דאורייתא תיקון.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

לבקרו וצוה בפניהם, בין כך ובין כך נעשו דיינים⁶⁵. ומתנת שכיב מרע כירושא היא⁶⁶.

לפיכך שלשה⁶⁷ שנכנסו לבקר את החולה, וצוה בפניהם על חילוק נכסיו⁶⁸, אם רוצים נעשים דיינים, וכל מעשיהם בצוואה יש להם תוקף מעשה ב"ד, ודוקא ביום שהוא זמן הראוי לדון⁶⁹, אבל בלילה אין להם דין דיינים, כיון שאין דין בלילה, ואינם נעשים אלא עדים⁷⁰. לפיכך אם שמעו הצוואה בלילה יכתבו כל הדברים בתורת עדות ואין נעשין דיינים עליו, שאין עד נעשה דין.

וכיון דמן התורה נעשו השומעין דיינים כשמחלק ליורשיו הוא הדין נמי בשכיב מרע⁷¹ שנותן נכסיו לאחרים ומצוה בפני שלשה נעשו גם הם דיינים עליהם, דכיון דאמור רבנן דדברי שכיב מרע ככתובין וכמסורין דמו אף בצוואה שמצוה לאחרים שאינן יורשיו, ואמרו שאינה חלה אלא לאחר מיתה כעין ירושה, אם כן כירושא שוייה רבנן שיהיו גם אלו שנעשית הצוואה לפניהם דיינים עליהם, דכל דתיקון רבנן כעין דאורייתא תיקון.

במה דברים אמורים כשהם שלשה, אבל אם הם ב' לא נעשו רק עדים, וכותבין כל הדברים שנעשו בפניהם ואין עושין דין אלא שולחין הדברים לפני בית דין.

⁶⁵ סמ"ע שם א

⁶⁶ סמ"ע שם א

⁶⁷ שו"ע ונו"כ רנ"ג א

⁶⁸ הטור בסיומן רנ"ג כתב ל"ש אם חילק נכסיו לבניו וריבה לאחד ומיעט לאחד, ל"ש אם צוה ליתן כל נכסיו לאחרים (והוא כדברי הר"י יונה שהביא הרא"ש), ואח"כ כתב בשם רשב"ם דאירי במתנת שכיב מרע במקצת בקנין, וכתב הטור דלא נהירא, דההיא יש לה דין מתנת בריא לכל דבר ואין יכולים לעשות דין, אלא אירי בשכיב מרע שמחלק נכסיו, וכתב הב"י שכדברי רשב"ם משמע בנמרא עיין בדרישה ופרישה ובט"ז שם. ועיין בקצה"ח סק"א ובנה"מ סק"א. ובסמ"ע שם א כתב ואף כשמצוה ליתן מעזבוננו לאחרים, הא אמרו חז"ל [ראה ב"ב קמ"ט ע"א] שמתנת שכיב מרע דינה כדין ירושה, לענין שאינה חלה עד לאחר מותו [שם קל"ז ע"א], ואם עמד הוזהר [שם קנ"א ע"ב], וגם יכול לחזור מזה וליתנו לאחר בעודו שכיב מרע [שם קנ"ב ע"ב], ונגבים ממנו מזון האשה והבנות וכמ"ש הטור והמחבר בסיומן רנ"ב [סעיף א'], משו"ה גם בזה דינו כדין ירושה להיות להשלשה ששמעו הצוואה תורת דיינים

⁶⁹ כדין שאר דיינים שאם רואין או שומעין בעצמן הדבר בעת שראוי לדון דהיינו ביום, יכולין לדון עליו מטעם דלא תהא שמיעה גדולה מראיה, משא"כ אם ראו או שמעו בלילה דאז אין זמן לדון בתחילת דין, אזי דין עדים להם ואין עד נעשה דין עליו אפילו ביום. סמ"ע שם ג

⁷⁰ ומבואר בטור ובפוסקים עוד כמה אופנים שאינם ראויים לדין, כגון שנכנסו ע"ד עדות ואין עד נעשה דין, או בלילה, ומסתבר דה"ה אם הם פסולים לדון ולא לעדות, ועי' לעיל שיש להסתפק למה לא מהני קבלה, ואפשר שאם קבלם בפירוש בקנין מועיל בכל דבר שמועיל קבלה לגבי דיינים.

⁷¹ לבוש שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

יח. ואין עד נעשה דיין

כבר התבאר במסכת כתובות דף כא: ובמסכת גיטין דף ה: ובמסכת ב"ב דף קיד. שאין עד נעשה דיין, כיצד – דיינים⁷² שאין שום אחד מעיד בפניהם כגון ששלשה הדיינים ראו בעצמן המעשה, אפילו אם כווננו ראייתן בתורת עדות, אם ראוהו ביום שהוא זמן שהיו ראויים לדון נעשים דיינים ודיין הן עצמן על אותו מעשה שראו אפילו ביום אחר ואימתי שירצו, שכיון שראוהו בעת שהיו ראויין להיות דיינים מחשיבים אותה ראייה כאילו באותו פעם ישבו בדין ושמעוהו מפי עדים בתורת עדות, שאין שמיעת העדות גדולה מראיית עינים, ועדות שנתקבל בב"ד יכולין לדון עליו אימתי שירצו, ה"נ יכולין לדון על ראייתן שהוא קבלת עדותן בכל עת שירצו⁷³.

אבל אם ראו את המעשה בלילה בזמן שלא היה ראויין לדון באותו פעם, אין דיין על מעשה זה על פי עצמן, מפני שאי אפשר לקיים כאן את הנאמר בפרשת משפטים (שמות יט פסוק יז) וְעַמְדוּ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר לָהֶם הָרִיב לְפָנַי ה', שכשישבנו למחר לדין זה על כרחך יצטרכו לחזור להגיד עדותן בעת הדין, שאין שייך כאן שלא תהא שמיעה גדולה מראייה, שאין ראייתן בלילה חשובה כקבלת עדות בפני דיינים ע"י שמיעה, ואפילו בדיעבד אינו עדות בלילה. לפיכך צריכין דיינים אחרים שיעידו הם בפניהם על זה המעשה וידונו הדיינים עליו.

ואם היו שם גם כן אחרים שראו המעשה בלילה אף על פי שגם הם ראוהו, יכולין הם לדון על פי עדות ראיית האחרים שיעידו בפניהם. במה דברים אמורים שלא הוזמנו הם בשעת מעשה להעיד, אבל אם הוזמנו הם ג"כ להעיד אף בעדות האחרים לא ידונו, שכיון שהם העדים שהוזמנו הוו להו עדים ואין עד נעשה דיין משום ועמדו וגו'. ויש אומרים שאפילו הוזמנו להעיד יכולין לדון בעדות האחרים.

במה דברים אמורים שאין עד נעשה דיין בדיני דאורייתא, אבל בדבר שהוא דרבנן עד נעשה דיין.

⁷² שו"ע ונו"כ שם ז ה

⁷³ ומטעם שהוא עדות שאי אתה יכול להזימו אין לפוסלו, כיון שכל הדיינים יודעין בבירור שזה העדות אי אפשר להיות מוּם שכולם יודעים שכולם ראו לא שייך לחוש לזה, משא"כ כשאחד או שנים מהם הם עדים והשלישי אינו יודע בבירור כמותם, נ"ל. לבוש שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת סנהדרין

ולפיכך שלשה⁷⁴ שישבו לקיים השטר, שנים מהם מכירין חתימת ידי העדים ואחד אינו מכיר, עד שלא חתמו מעידים השנים בפני השלישי שזהו חתימת ידי העדים, ונעשין כולם דייני הקיום, וחותם הוא עמהם⁷⁵. אף על גב שבשעה שהעידו הם בפניו לא ישבו לקבל העדות אלא הוא לבדו, והשנים היו עדים באותו הפעם, בקיום שטרות שהוא דרבנן הקילו שעד נעשה דיינן, אפילו הוא עד והוא דיינן בשעת הגדה.

⁷⁴ שו"ע ונו"כ שם כד

⁷⁵ ואם כן חשיב כמו שישבו כל השלשה בשעה שהעידו ונתקבלה עדותן בפניהם. לבוש וסמ"ע שם נד וש"ך ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

